

Ztracené mobily: 630 smutných příběhů s dobrým koncem

| RNDr. Miloš Polák, Ph.D., Remobil, z.s.

Před dvěma lety jsem ztratil klíče. Pořád si myslím, že jsem je neztratil a že je jednou najdu zapadlé v autě nebo někde doma. A tyhle klíče, možná ztracené, mi i přes svoji fyzickou nepřítomnost odemkly dveře do jednoho světa, který se jmenuje Ztráty a nálezy.

Tenkrát jsem navštívil Ztráty a nálezy v Praze a jak jsem předpokládal, klíče jsem tam nenašel. Ale napadlo mě zeptat se, co se vlastně děje se ztracenými mobilními telefony?

Ta otázka mě nenapadla jen tak. Už od roku 2016 se snažíme v rámci neziskového projektu REMOBIL dát starým a nepotřebným mobilním telefonům nějaký smysl. Ten smysl spočívá jak v opravě použitelných mobilů, tak ve využití některých komponent na náhradní díly.

U většiny starých mobilů nejde ani jedno, ani druhé a nezbývá, než mobily nechat demontovat a využít materiály, které se v nich nacházejí. Tedy například železo, hliník, měď, stříbro, zlato nebo palladium. Nicméně pokud by si někdo myslel, že lze zbohatnout na těžbě zlata z mobilů, velmi by se mýlil. V jednom mobilu je zlata asi za 16 Kč, běžně něco mezi 20 a 30 miligramy. Celý mobil nemá větší hodnotu než jedno malé pivo.

REMOBIL: neziskový sběr nepotřebných mobilů

Projekt REMOBIL je v současné době provozován neziskovým spolkem REMOBIL, z.s. Hlavním cílem je zvýšit procento zpětně odebraných mobilních telefonů k dalšímu využití, přičemž se REMOBIL snaží vzdělávat spotřebitele a motivovat je k odevzdání nepotřebného mobilu k recyklaci.

Podle odhadů REMOBILU se k recyklaci v Česku dostane okolo 5 až 10 % starých mobilů, tedy každý desátý až dvacátý mobil. V této souvislosti REMOBIL úzce spolupracuje s kolektivním systé-

bilních telefonů. Pokud se mobily sbírají zvlášť odděleně od ostatního elektroodpadu, je možné ty novější opravit a znovu uvést do oběhu a tím předejít vzniku odpadu.

Většina nepotřebných mobilů leží ladem či schovaná v šuplíku a část mobilů skončí tím nejhorším možným způsobem – ve směsném komunálním odpadu, který je posléze skládkován nebo spalován. Pokud mobilní telefon skončí na skládce odpadu, pak dochází k uvolňování toxických látek do životního prostředí.

Podle vědeckých studií až 40 % nebezpečného olova na skládkách odpadu pochází z elektrického a elektronického odpadu. Ať už dříve nebo později, olovo se ze skládek dostane do podzemních vod a odtud do rostlin, živočichů a samozřejmě také do člověka. Navíc, pokud mobil skončí na skládce odpadu, nelze znovu využít suroviny, které mobil obsahuje.

Během těžby, výroby a komplectace průměrného mobilu vznikne více než tuna odpadu. Recyklací materiálů v mobilech dochází k významné úspoře na životním prostředí, zejména není potřeba materiály, jako je měď, železo, hliník, plast nebo vzácné kovy, těžit z panenské přírody.

Spolupráce s Magistrátem hlavního města Prahy

REMOBIL se tedy spojil s Magistrátem hlavního města Prahy a domluvil spolu-

- Hlavním cílem je zvýšit procento zpětně odebraných mobilních telefonů k dalšímu využití, přičemž se REMOBIL snaží vzdělávat spotřebitele a motivovat je k odevzdání nepotřebného mobilu k recyklaci.
- Podle odhadů REMOBILU se k recyklaci v Česku dostane okolo 5 až 10 % starých mobilů, tedy každý desátý až dvacátý mobil.
- V jednom mobilu je zlata asi za 16 Kč, běžně něco mezi 20 a 30 miligramy. Celý odpadní mobil nemá větší hodnotu než jedno malé pivo.
- Pokud mobilní telefon skončí na skládce odpadu, pak dochází k uvolňování toxických látek do životního prostředí. Podle vědeckých studií až 40 % nebezpečného olova na skládkách odpadu pochází z elektrického a elektronického odpadu.
- **Od září 2020 nabízí REMOBIL všem obcím v ČR ekologické i sociálně prospěšné řešení pro jejich mobily ze Ztrát a nálezů.**
- Díky recyklaci 630 ztracených mobilů jsme ušetřili téměř 19 tisíc litrů vody a téměř tisíc kilogramů ekvivalentu CO₂. Reálná environmentální úspora v rámci využití ztracených mobilů byla ještě vyšší, jelikož byly využity z velké míry celé komponenty jako náhradní díly, a ne pouze materiály.

mem pro zpětný odběr elektrozařízení ASEKOL na řešení inovativního a efektivního způsobu zpětného odběru mo-

práci ohledně využití a recyklace ztracených mobilních telefonů. Je opravdu zajímavé, kolik mobilních telefonů lidé ztratí. Podle jedné studie si lidé denně v londýnských taxicích zapomenou neuvěřitelných 344 mobilů, podle jiné studie lidé v Londýně ztratí ročně téměř 26 tisíc mobilních telefonů.

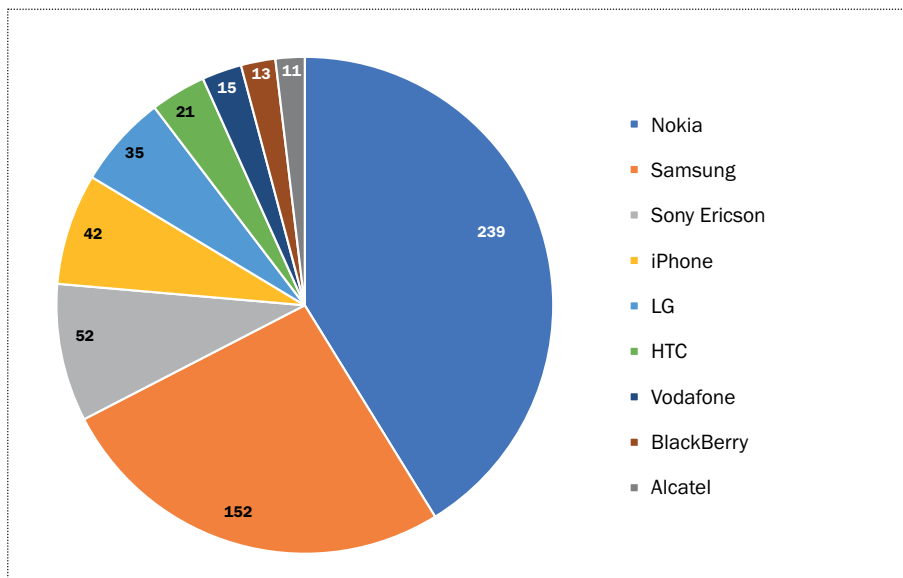
V Praze podobné odhady neexistují. Nicméně ztracených mobilů bude jistě velké množství. Některé ze ztracených mobilů nálezci odevzdají do Ztrát a nálezů. Problematiku ztrát a nálezů upravuje Občanský zákoník. Ten, kdo najde ztracenou věc, je povinen ji vydat vlastníkovu nebo oznámit nález obci, na jejímž území byla nalezena. Nepřihlásí-li se o ni vlastník do 3 let od jejího odevzdání, připadá věc do vlastnictví obce. Z hlediska využití ztracených mobilů není tato tříletá lhůta ideální, nehledě na náklady, které musí každá obec vynaložit v rámci uskladnění a evidence ztracených předmětů.

V květnu 2020 došlo k prvnímu předání 630 ztracených mobilů, které už byly po 3 letech vyřazeny z evidence ztracených věcí. Jednalo se o poměrně staré mobilní telefony s rokem výroby mezi lety 2007 a 2015. Celkem bylo mezi těmito telefony zastoupeno 35 značek a největší zastoupení měly mobily značky Nokia, Samsung a Sony Ericsson, viz graf. Většina mobilů byla ještě tlačítková (63 %).

Využití ztracených mobilů v rámci neziskového projektu REMOBIL

REMOBIL vytřídil sebrané mobily na 4 kategorie, přičemž první kategorie jsou mobily, které jsou funkční a mohou se v podstatě přeprodat. Takových mobilů se sebere průměrně jen zlomek procenta a v případě ztracených mobilů se takový mobil nenašel ani jeden.

Druhou kategorií jsou mobily k opětovnému použití, ovšem je nutné je opravit a oprava se musí ekonomicky vyplatit. Aby mohl být mobil opětovně použit, musí být pečlivě otestován. U každého mobilu se sledují parametry jako nabíjení, volání, audiotest, wi-fi, síla signálu, LCD svítivost, stav baterie, stav krytu, funkčnost tlačítek atd. Každý mobil s operačním systémem určený k opětovnému použití prochází procesem mazání dat, kdy se použije speciální software, který 2x přemazá záznamové zařízení a tím dojde

Graf: Ztráty a nálezy – mobilní telefony (ks)

k úplnému a jednoznačnému smazání. REMOBIL tak opravil a vrátil život 13 % ztracených mobilů.

Třetí kategorií jsou mobily určené na opětovné použití náhradních dílů a poslední kategorií jsou mobily určené k recyklaci.

V rámci ztracených mobilů REMOBIL využil celých 65 % mobilů na náhradní díly a zbytek, tedy 22 % byl předán k recyklaci. Opětovné použití na náhradní díly bylo překvapivě vysoké, jelikož v rámci běžného sběru starých a nepotřebných mobilů, kterých REMOBIL sebral od roku 2016 už téměř 50 tisíc kusů, se jedná pouze o 15 %.

Nabídka spolupráce pro obce a pro Ztráty a nálezy

V současné době REMOBIL spolupracuje v rámci Ztrát a nálezů s Magistrátem hl. města Prahy a s Městským úřadem v Litvínově. Obce mají často problém, co smysluplného dělat se ztracenými mobily po uplynutí tříleté zákonné lhůty. Od září 2020 nabízí REMOBIL všem obcím v ČR ekologické i sociálně prospěšné řešení pro jejich mobily ze Ztrát a nálezů.

Více informací lze najít na webových stránkách <https://remobil.cz/zapojte-obec/>, případně nás obce mohou kontaktovat na info@remobil.cz.

Častým dotazem obcí bývá, jak je to z bezpečnosti dat. Veškerá data uložená na datových nosičích obsažených ve ztracených mobilních telefonech jsou po převzetí bezpečně vymazána – v případě zájmu certifikovaným softwarem. Datové nosiče, u kterých není možné provést

bezpečné mazání dat, jsou znehodnoceny v magnetické peci nebo zlikvidovány fyzickou destrukcí, tedy po likvidaci již není možné data obnovit, ani běžným způsobem získat zpět. Na proces trvalého odstranění dat může REMOBIL v případě zájmu vystavit potvrzení.

630 smutných příběhů s dobrým koncem

REMOBIL podporuje ty, kteří to potřebují. Staré a nepotřebné mobily, a tedy i ty ztracené, jsou zpracovávány výhradně firmami, které zaměstnávají osoby, které jsou znevýhodněny na pracovním trhu. Navíc, z každého sebraného mobilu věnuje REMOBIL 10 Kč na charitativní účely. V tomto případě REMOBIL věnoval 6 300 Kč svému dlouhodobému partnerovi Jedličkově ústavu a školám.

Využití a recyklace ztracených mobilů přispěly k ochraně životního prostředí. Odbornou recyklací mobilního telefonu chráníme naše životní prostředí, není třeba těžit primární suroviny a dochází k významnému snížení produkce emisí skleníkových plynů.

Díky recyklaci 630 ztracených mobilů jsme ušetřili téměř 19 tisíc litrů vody a téměř tisíc kilogramů ekvivalentu CO₂. Reálná environmentální úspora v rámci využití ztracených mobilů byla ještě vyšší, jelikož byly využity z velké míry celé komponenty jako náhradní díly, a ne pouze materiály.

Ztráta mobilu je pro každého z nás jistě smutná věc, ale v případě výše zmíněných mobilů mělo těchto 630 příběhů prospěšný a dobrý konec. □